

Bilanțul celor trei cicluri de evaluare a revistelor științifice editate în Republica Moldova

Minciună Vitalie, Pișcenco Marina, Cuciureanu Gheorghe, Vrabie Valeria, Callo Tatiana, Daniliuc Aliona

Direcția evaluare în cercetare și inovare

În anul 2023 se finalizează ciclul trei de evaluare a revistelor din Republica Moldova în scopul recunoașterii și clasificării acestora ca ediții științifice. În acest context se impune o analiză a relevanței acțiunilor întreprinse de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) (și predecesorul său - Consiliu Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA)), împreună cu Academia de Științe a Moldovei (AȘM) și Consiliul Rectorilor, pe durata ultimilor 15 ani, axate pe creșterea calității publicațiilor științifice periodice editate în țară.

Procedura de evaluare a revistelor a demarat în anul 2009, în baza prevederilor *Regulamentului cu privire la evaluarea și clasificarea revistelor științifice*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică (CSȘDT) nr. 212 din 06.11.2008. Stabilirea unor standarde privind activitatea și calitatea revistelor științifice a fost stimulată de *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova* nr. 259 din 30.07.2004, care prevedea, în cerințele acreditării organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, editarea unei reviste științifice periodice "ai cărei autori să fie în proporție de cel puțin 20% din străinătate" (art.99, alin.2 (g)). Stabilirea acestui standard a impulsionat activitatea revistelor științifice existente, dar și apariția unor ediții științifice periodice noi.

Varianta inițială a regulamentului de referință prevedea principiile de creare a unei comisii comune CSȘDT – CNAA de evaluare a revistelor, precum și principiile de clasificate a revistelor științifice pe trei nivele, reieșind din capacitatea și performanța demonstrată:

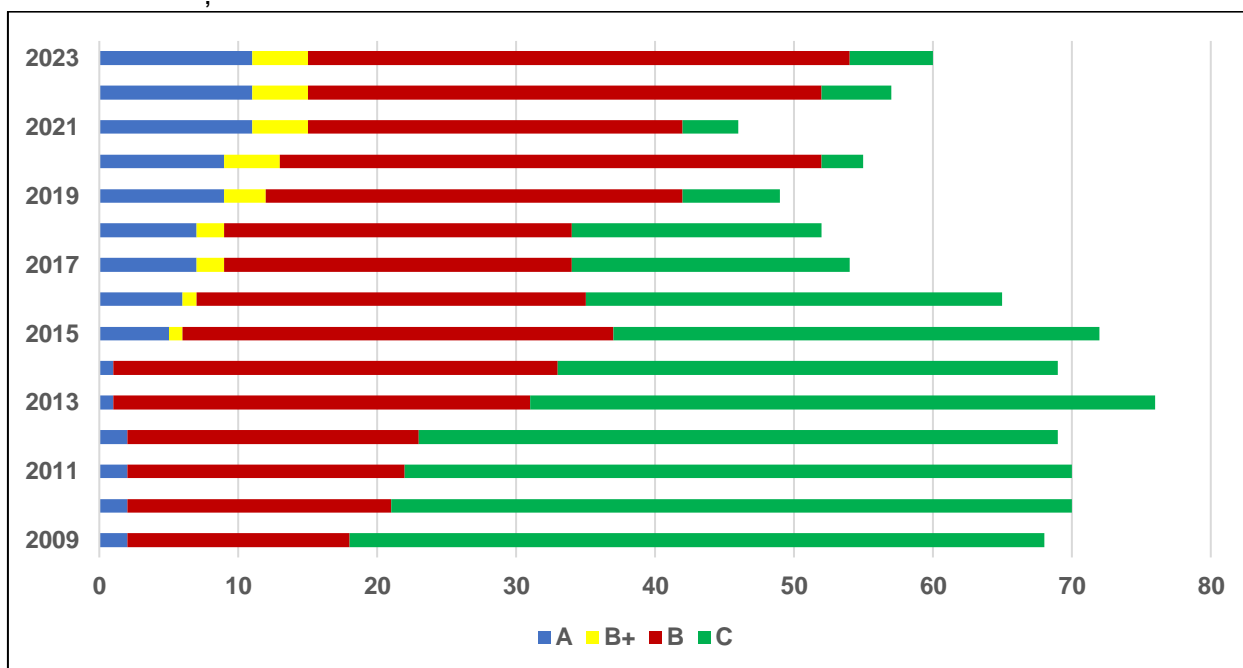
- Tipul A. Reviste cotate în Baza de date Thompson – ISI și care au acumulat mai mult de 100 puncte (conform unui formular de evaluare);
- Tipul B. Reviste indexate în alte baze de date internaționale și care au acumulat mai mult de 80 puncte;
- Tipul C. Reviste cu punctaj de recunoaștere ca publicație științifică care au acumulat mai mult de 50 puncte, dar nu sunt cotate în Baza de date Thompson – ISI și în alte baze de date internaționale.

În anul 2009 au fost evaluate și clasificate 68 de reviste. Din cauza calități editoriale relativ scăzute și a vizibilități internaționale insuficiente, majoritatea revistelor, 73,5%, au fost atribuite la categoria inferioară – Tipul C (Fig.1). La Tipul B, reviste cu o vizibilitate relativă internațională, au fost atribuite 23,5% de reviste, iar la Tipul A, reviste indexate de baze de date internaționale importante, au fost atribuite doar 2 reviste.

Regulamentul de evaluare a fost modificat prin Hotărârea CSȘDT nr.47 din 25.06.2015, care a stabilit un tip nou de reviste științifice – Tipul B+ și a revizuit principiile de clasificare a publicațiilor științifice după cum urmează:

- ✓ Tipul A. Reviste indexate în baze de date Thompson - ISI și Scopus;

- ✓ Tipul B+. Reviste indexate în mai mult de 2 baze de date, în care revistele sunt supuse procesului de evaluare, editate complet în limbi de circulație internațională și care au acumulat peste 120 de puncte. Pentru revistele din domeniul socio-uman – până la 60% din toate materialele publicate sunt editate în limbi de circulație internațională;
- ✓ Tipul B. Reviste indexate în cel puțin 2 baze de date, în care revistele sunt supuse procesului evaluării și care au acumulat peste 120 de puncte;
- ✓ Tipul C. Revistele cu punctaj de recunoaștere ca publicație științifică care au acumulat de la 80 până la 120 de puncte, dar nu sunt cotate în baze de date internaționale.

Fig.1. Evoluția revistelor științifice în Republica Moldova după tipuri de clasificare

A treia revizuire substanțială a regulamentului a avut loc în anul 2018 prin Decizia Consiliului de Conducere al ANACEC nr. 6 din 18 decembrie 2018 (după reformele structurale realizate în cadrul sistemului de cercetare-inovare în baza Legii 190 din 21.09.2017). În conformitate cu modificările operate a fost extinsă componența comisiei de evaluare a revistelor, cu includerea în cadrul acesteia și a reprezentanților Consiliului Rectorilor, a fost revăzută lista tipurilor revistelor științifice, precum și standardele de clasificare, după cum urmează:

- ✓ Tipul A+. Reviste științifice cu impact la nivel internațional – revistele cotate (cu impact-factor) în baza de date WoS;
- ✓ Tipul A. Reviste științifice cu vizibilitate internațională - revistele incluse în bazele de date WoS (cu excepția celor cotate) și Scopus;
- ✓ Tipul B+. Reviste științifice cu potențial de recunoaștere la nivel internațional – revistele care îndeplinesc următoarele cerințe:
  - indexarea în 3 baze de date (altele decât WoS și Scopus) sau cataloage internaționale;
  - înregistrarea în DOAJ sau altă bază de date a revistelor în Acces Deschis (pentru revistele editate din fonduri publice);

- deținerea unui site informativ, cu versiunile electronice ale materialelor editate, cu date privind politica editorială, colegiul de redacție, procedura de recenzare etc.;
  - editarea integrală a revistei în limbi de circulație internațională (cu excepția revistelor din domeniul socio-uman);
  - reflectarea suficientă în rezumat (în română și într-o limbă de circulație internațională) a elementelor, ideilor și rezultatelor din articol, într-un volum de 100- 150 cuvinte;
  - deținerea identicatorului DOI de către revistă și articole;
  - respectarea strictă a periodicității declarate;
  - deținerea publicațiilor în bazele de date WoS și/sau SCOPUS de către redactorul-șef și cel puțin alți doi membri ai colegiului de redacție;
  - acumularea a peste 750 de puncte conform fișei de evaluare a revistelor;
- ✓ Tipul B. Reviste științifice recunoscute la nivel național – revistele care îndeplinesc următoarele cerințe:
- indexarea în cel puțin 2 baze de date din lista bazelor de date aprobată de ANACEC;
  - acumularea a peste 500 de puncte conform fișei de evaluare a revistelor;
- ✓ Tipul C. Reviste cu potențial de recunoaștere la nivel național - revistele care au acumulat peste 300 de puncte și sunt indexate în cel puțin 1 bază de date internațională.

În pofida faptului că fiecare revizuire a cadrului normativ urmărea scopul creșterii exigentelor de evaluare și clasificare a publicațiile științifice periodice editate în țară, numărul, dar și ponderea revistelor științifice de categorii superioare, a fost în creștere. Astfel, ponderea revistelor științifice de Tip A a sporit până la 18,3%, iar a celor de Tip C s-a redus până la 10,0% (datele pentru 01.04.2023).

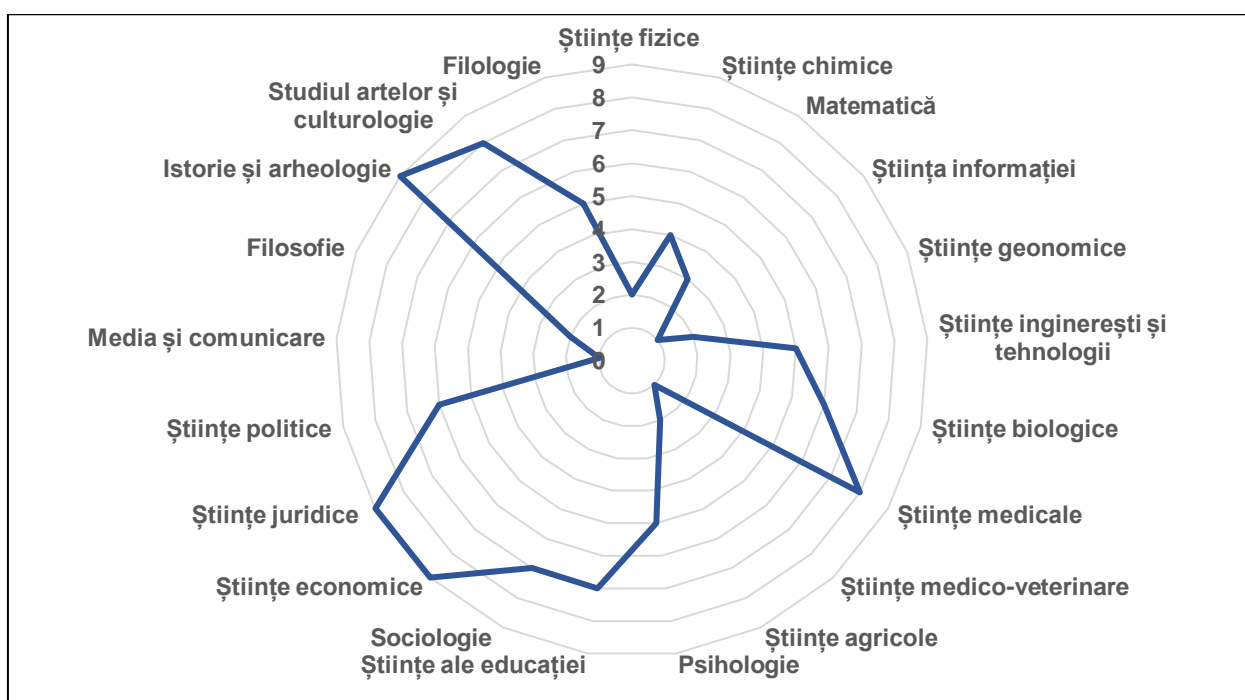
Dacă analizăm revistele cotate WoS și/sau SCOPUS pe domenii ale științei, este puțin neașteptat că 5 din cele 11 reviste din Republica Moldova din aceste baze de date reprezintă domeniul silințelor umaniste (pentru care, aparent, accesarea în aceste baze de date este mai dificilă, în raport cu alte domenii științifice):

- 1) [Buletinul Academiei de Științe a Republicii Moldova. Matematica](#) (SCOPUS);
- 2) [Chemistry Journal of Moldova](#) (WoS și SCOPUS);
- 3) [Computer Science Journal of Moldova](#) (WoS și SCOPUS);
- 4) [Plural. History. Culture. Society](#) (SCOPUS);
- 5) [Problemele energeticii regionale](#) (WoS);
- 6) [Quasigroups and Related Systems](#) (SCOPUS);
- 7) [Revista Arheologica](#) (SCOPUS);

- 8) [Revista Arta](#) (SCOPUS);
- 9) [Revista de Etnologie și Culturologie](#) (SCOPUS);
- 10) [Stratum Plus](#) (WoS și SCOPUS);
- 11) [Surface engineering and applied electrochemistry](#) (WoS și SCOPUS).

Diminuarea numărului revistelor științifice după anul 2015, reflectată în Fig.1 este posibil să fie cauzată de aprobarea *Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în 2020* (HG nr. 920 din 07.11.2014), care prevedea anularea acreditării organizațiilor din domeniul cercetării și inovării și respectiv, a standardului care impunea instituției editarea unei reviste științifice.

În prezent, 2/3 din profilurile revistelor științifice țin de domeniul științelor socio-umaniste, 15% - de științele fizico-matematice, chimice și tehnice și 15% - de științele medicale și biologice (Fig.2).

Fig.2. Distribuția profilurilor revistelor științifice conform domeniilor științifice

De cele mai mari posibilități de publicare a articolelor în reviste științifice beneficiază reprezentanții economiei, științelor juridice și istoriei și arheologiei. Aceste trei domenii dispun de câte 9 reviste științifice recunoscute. Câte 8 reviste științifice recunoscute revin științelor medicale și studiului artelor și culturologiei. La polul opus se plasează științele medico-veterinare și media și comunicare, cu doar câte 1 revistă recunoscută.

Datele expuse demonstrează faptul cum prin intermediul politicilor de evaluare și acreditare (a organizațiilor și a revistelor științifice) pot fi modelate efecte sociale cantitative și calitative. Suntem conștienți de faptul că optimizarea structurală a sistemului de cercetare-inovare, care a demarat în anul precedent, ar putea influența și activitatea revistelor științifice și s-ar putea solda și cu o optimizare a numărului revistelor, în special în cadrul domeniilor care dispun de mai multe reviste. Principial este că aceste perturbări să contribuie la creșterea calității publicațiilor științifice periodice editate în țară și nu viceversa.

Pentru a ne alinia intențiilor de sporire a relevanței și impactului activității științifice, standardele, care vor fi aplicate în raport cu ciclul nou de evaluare a revistelor științifice, urmează a fi regândite în vederea creșterii numărului revistelor indexate de bazele de date internaționale (ceea ce, desigur, presupune respectarea standardelor internaționale în procesul de publicare a revistelor științifice), pentru a crește vizibilitatea cercetărilor realizate în Republica Moldova.